

SCB utvärderar Sveriges ekonomiska politik i statistiska modeller i SAS-systemet

Vad skulle det få för konsekvenser om vi ändrade skatterna med X procent? I en normal valrörelse kan den frågan debatteras i evigheter eller också kan frågan besvaras med FASIT – Statistiska Centralbyråns (SCBs) mikrosimuleringsmodell över Sveriges skatte- och transfereringssystem.

FASIT är en modell som bygger på det faktum att SCB har en mängd data om hushållens inkomster, avdrag, förmögenhet, boendekostnader, pensionspoäng, arbetslöshet etc. Modellen gör det möjligt att ta fram skraddarsydd statistik eller simulera effekter av tänkta regeländringar. Går det att lita på resultaten av dessa simuleringar?

”Jo, det kan man allt”, säger Klas Lindström arbetar på SCB i Örebro. ”För inte allt för länge sedan bytte faktiskt ett av våra större politiska partier ekonomisk politik efter att ha sett konsekvenserna av den gamla politiken i FASIT.”

En mängd variabler

FASIT kan hantera en mängd variabler. Det är möjligt att exempelvis simulera effekterna av ändringar i sjukpenning, föräldrapenning, pensioner, arbetsmarknadsunderstöd, underhållsstöd, allmänna egenavgifter, skatter, barnbidrag och flerbarnstillägg, bostadsbidrag och bostadstillägg för pensionärer, avgifter för hemtjänst och barnomsorg, disponibel inkomst, socialbidrag och mycket mer.

Som underlag till FASIT används främst SCBs årliga undersökning Hushållens Ekonomi (HEK), som omfattar cirka 34 000 personer. Dessutom används den totalräknade inkomststatistiken, i ett så kallat storurval på cirka 150 000 urvals-

personer plus deras makar och barn, sammanlagt cirka 350 000 individer.

Med tanke på att FASIT har cirka 900 olika uppgifter (variabler) så är det möjligt att snabbt skraddarsy simuleringar, för mycket detaljerade grupper och situationer.

”Man kan exempelvis välja att simulera situationer för barnfamiljer om man vill justera barnbidrag eller man kan välja att se konsekvenserna av en skatteförändring i någon avgränsad del av landet”, förklarar Klas Lindström.

Statisk modell med dynamiska inslag
I en dynamisk modell sker förändringar av själva datamaterialet, både individuellt och strukturellt, där exempelvis individer föds, gifter sig, åldras, blir arbetslösa etc. FASIT är inte en dynamisk modell utan en statisk, dock med dynamiska inslag.

”Det innebär att vi viktat olika individer på olika sätt”, förklarar Klas Lindström. ”Om vi vill se hur en utbredd arbetslöshet kan påverka samhällsekonomin, kan vi ge de arbetslösa en högre viktning i prognosmodellen, vilket ger ungefär samma resultat som om vi faktiskt ökat antalet arbetslösa i modellen.”

De som använder FASIT idag är främst Finans- och Socialdepartementen samt

Med 28 års erfarenhet är SAS Institute idag en världsledande leverantör av mjukvaror och konsulttjänster inom affärsanalys och beslutsstöd. SAS hjälper stora verksamheter med kostnadsbesparingar och resultatförbättringar genom att strukturera och analysera stora mängder information som finns samlade i våra kunders databaser. Av världens 100 största företag är 92 kunder till SAS Institute. Till våra uppdragsgivare i Sverige hör hälften av Sveriges 200 mest betydande företag och organisationer.

Riksdagens Utredningstjänst (RUT), Finans- och Socialdepartementen använder FASIT för att studera hur olika förändringar av skatte- och transfereringssystemen i Regeringens propositioner får för konsekvenser i olika befolkningsgrupper. RUT kör samtliga politiska riksdagspartiers ekonomiska förslag i FASIT för att ge en rättvis jämförelse av de olika partiernas ekonomiska politik.

Accepterar partierna då utan vidare vad FASIT prognostiserar?

"Det är sällan några diskussioner om de statistiska konsekvenserna", säger Klas Lindström.

"Däremot kan man ibland råka i luven på varann när det gäller giltigheten i dynamiska inslag och hur olika variabler viktas i modellen. I stort sett är dock tilltron till FASIT mycket hög hos de politiska partierna och vi har inte upptäckt några större fel i prognoserna under de cirka 15 år som modellerna använts. Det måste man väl säga är ett rätt bra betyg, när verkligheten visar sig stämma med modellen?!"

Klas Lindström arbetar på Statistiska Centralbyrån i Örebro och är expert på mikrosimuleringsmodellen FASIT.

Fakta FASIT:

FASIT är en mikrosimuleringsmodell över Sveriges skatte- och transfereringssystem. Modellen har utvecklats av Finansdepartementet och SCB.

FASIT utvecklades i sin första version till den stora skatteomläggningen 1990-1991. I jämförelse med liknande modeller i andra länder är FASITs prognoser möjligen något bättre, då Sverige överlag har god kvalitet på data och många offentliga register. Finans- och Socialdepartementen är FASITs största användare. Riksdagens Utredningstjänst (RUT) och några myndigheter är andra användare. SCB utför simuleringar i FASIT efter beställning.

Frågor som FASIT kan ge prognoser för :

- Hur mycket minskar statens inkomster om skattesatsen sänks till 15%?
- Hur stor blir övervärlingseffekten på kommunerna om den allmänna pensionsavgiften ökas med 1 procentenhet?
- Hur mycket ökar skatteintäkterna om lönen höjs med 1% för alla som tjänar mindre än 150 000 kronor om året?
- Vad blir effekten om förmögenhetsskatten slopas?
- Vad blir kostnaden för att införa ett grundavdrag kopplat till antalet barn i familjen?
- Vad kostar det att betala ut ett beskattat vårdnadsbidrag till varje familj med barn i åldrarna 1 – 6 år och hur mycket ökar skatteintäkterna?
- Hur mycket skulle skatteintäkterna öka om avdraget för pensionsförsäkringar togs bort?
- Vad innebär en sänkning av kapitalinkomstskatten till exempelvis 20 procent?

Om SCB

SCB är en central förvaltningsmyndighet för den officiella statistiken och för annan statlig statistik och har i denna

egenskap även i uppgift att samordna och stödja det svenska systemet för officiell statistik.

SCB:s uppgift

I syfte att förse allmänhet, användare och kunder med statistik av god kvalitet som underlag för beslutsfattande, debatt och forskning ska SCB:

- utveckla, producera och sprida statistik,
- medverka aktivt i det internationella statistiska samarbetet samt
- samordna och stödja det svenska systemet för officiell statistik.

SCB:s verksamhetsidé

SCB förädlar data till statistisk information med hjälp av hög metodkompetens, brett ämneskunnande och modern teknik. Statistiken är opartisk, relevant och av god kvalitet samt är baserad på vetenskapliga grunder. Vi underlättar uppgiftslämnandet och skyddar insamlade grunddata. I samverkan med andra utvecklar vi de gemensamma statistiksystemen, både nationellt och internationellt.

SCB:s vision

Ledande i världen på att utveckla, producera och sprida statistik.

SCB tillhör redan de ledande statistikproducenterna på flera områden. Det gäller exempelvis kvalitetsarbete, spridning, internationell konsultverksamhet, registerdata och urvalsundersökningar som Arbetskraftsundersökningarna (AKU), Konsumentprisindex (KPI) och Undersökningarna om levnadsförhållandena (ULF). Samtidigt finns det områden där vi måste stärka oss. Det gäller exempelvis hushålls- och IT-statistik. Även den ekonomiska statistiken behöver förbättras i flera avseenden.

SAS Institute AB

Stockholm:
Stora Frösunda
169 70 Solna
Tel. +46 (0)8-522 170 00
Fax. +46 (0)8-522 170 70

Göteborg:
Göteborgsgatan 24 nb
411 34 Göteborg
Tel. +46 (0)31-81 85 50
Fax. +46 (0)31-81 49 10

www.sas.com/sweden